

## **СТАНОВИЩЕ**

от

**проф. д-р Антон Христов Андонов**

на

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен  
„доктор”

Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово  
изкуство”, Научна област - 8. Изкуства, докторска програма „Хореография”

Докторант: **Борислава Веселинова Тодорова**, докторант към катедра  
„Хореография” при Факултет по изкуствата на Югозападен университет  
„Неофит Рилски“ гр.Благоевград

Тема: **„Обучението по балет в България, извън държавната  
образователна система. Принципи на преподаване. Репертоар (XX-XXI  
век)”**

**Научен ръководител: проф. Николай Цветков**

Становището е изготвено въз основа на Заповед №1068/12.06.2024 г.  
на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград,  
относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта  
дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния  
труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с  
изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и  
научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките“.

### **I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД**

Дисертационният труд е с обем 208 страници и се състои от увод,  
изложение в три глави, заключение, приноси, библиография и

приложения. Предложената структура на изследването е обмислена, ясна и логична. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи. Основният текст съдържа множество цитати, линкове, таблици и графики, като доказателствен материал по текста на дисертационния труд. След представената структура, авторката предлага обща характеристика на изследването, в която извежда своя поглед върху актуалността и значимостта на избраната тема, обекта и предмета на изследването, изследователския проблем и теза, преследваната цел с произтичащите от нея задачи, както и методологията на бъдещото научно изследване.

Списъкът на използваните литературни източници се състои от 62 заглавия и 251 електронни източници на български, френски и английски език.

Биографията и професионалният път на авторката на предложения на вниманието ни дисертационен труд ясно подсказва причината тя да се ориентира към изследваната тема: *„Обучението по балет в България, извън държавната образователна система. Принципи на преподаване. Репертоар (XX-XXI век)“*.

С класическия танц е свързано развитието на Борислава Тодорова, през обучението ѝ в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „проф. Асен Диамандиев“ гр. Пловдив, специалност „Балетна педагогика“, ОКС „Бакалавър“ и специалност „Балетна режисура“, ОКС „Магистър“.

Важна част от нейната творческа биография е като автор и режисьор на детски балетни спектакли в Клуб за изкуства „Терпсихора“ гр. София, както и педагогическата ѝ работа с деца и ученици.

Паралелно с творческото развитие на Б. Тодорова е успешната ѝ организационна дейност по създаването и провеждането на Танцов фестивал „Намери своя ритъм“ насочен към детското танцово изкуство в

партньорство с доказани професионални танцьори и преподаватели от страната.

Натрупаният опит като хореограф-режисьор и педагог през годините ѝ дава възможност да заяви едно сериозно, мащабно изследване, което намира своето място в научно-теоретичната база на съвременните изследователски тенденции и носи в себе си заложена теоретико-практическа значимост.

**Уводът** насочва към основата на научната разработка за проучването и анализирането на съществуващите балетни школи в страната, техния репертоар и методите им на преподаване. Същевременно с това авторката осъществява и сравнителна характеристика между методите на преподаване през XX и XXI век. Целта конкретизира задачите, представени в теоретичен и приложен аспект. Заявената методологическа рамка, формулирана ясно и прецизно намира израз в следните методи: сравнително-аналитичен, структурен, изследователски и анкета.

**В първа глава „Генезис, еволюция и същност на балетното изкуство в България през първата половина на XX век”** “Авторката много задълбочено анализира литературният обзор, който представлява задълбочен прочит на теоретични изследвания, представен чрез аналитичен подход с коментари, насочени към основната цел. Проследява и анализира в исторически план еволюцията в развитието на балетното изкуство с фокус върху първата половина на XX век. Освен това чрез аналитичен подход в тази глава разглежда проучванията на 15 български изследователи във връзка с възникването и обучението по балет в страната. Същевременно се спира на конкретни примери свързани с методиката на преподаване и сценичните изяви в периода на първата половина на XX век, както в частните балетни школи така и в читалищата.

## **Втора глава - „Развитие на балетното изкуство през втората половина на XX век и началото на XXI век . Методи на преподаване. Репертоар”**

Борислава Тодорова много конкретно описва и анализира създаването и пътя на развитие на балетното изкуство през втората половина на XX век. Тя разглежда методите на преподаване и репертоара на общо 54 балетни школи и читалища в периода след 1950 година. Принос в изследването е сравнителния анализ на методите на преподаване между XX и XXI век.

**Трета глава - „Онлайн методи на преподаване на класически балет в съвременната реалност. Концептуален модел на образователния процес в школите по балет”** дава цялостна информация за опита в онлайн обучението по класически балет. Изследователския подход на докторантката позволява да акцентира върху представянето на Концептуален модел за работа на балетна школа, извън държавната образователна система през XXI век, както и тестването му върху две групи ученици от любителска балетна школа.

## **II. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДОКТОРАНТА**

Налице са реални научно-приложни приноси на дисертационното изследване, които са от значение за обогатяване на балетното изкуство и педагогическа наука. Изследването осъществява успешно своите цели не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на приложни резултати. Напълно приемам изложените приноси на труда, които са аналитично представени и достоверно изтъкнати.

Положителна е преценката ми за докладите свързани с дисертационния труд. **Авторефератът** отговаря на стандартите и точно предава същността на дисертацията, направени са и съответните изводи.

Разглежданият дисертационен труд има сериозна научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Авторът представя високо стойностен дисертационен текст, който е постижение в неговата самостоятелна научна и практико-приложна дейност.

### **III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **„Обучението по балет в България, извън държавната образователна система. Принципи на преподаване. Репертоар (XX-XXI век)“** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на **Борислава Веселинова Тодорова** образователната и научна степен **„доктор“** в Професионално направление 8.3 **„Музикално и танцово изкуство“**, докторска програма **„Хореография“**.

**15.08.2024 г.**

**гр. Пловдив**

**Изготвил становището:**

**проф. д-р Антон Андонов**

## STATEMENT

From

**Prof. Dr. Anton Hristov Andonov**

at

Dissertation for the award of educational and scientific degree "Doctor"  
Professional field (code 8.3) "Music and Dance Art", Scientific field - 8. Arts ,  
doctoral program "Choreography"

Doctoral student: **Borislava Veselinova Todorova**, doctoral student at the  
Department of Choreography, Faculty of Arts, Southwestern University „Neofit  
Rilski", Blagoevgrad

Topic: „**Ballet education in Bulgaria, outside the state education  
system. Principles of teaching. Repertoire (XX-XXI century)**".

**Scientific supervisor. Prof. Nikolay Tsvetkov**

The opinion is based on Order No. 1068/12.06.2024. of the Rector of Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad, concerning the approval of the composition of the scientific jury and the doctoral thesis, abstract, reference for the contributions in the dissertation, publications on the topic of the dissertation, submitted by the doctoral student, in accordance with the requirements of the Law on the Acquisition of the Educational and Scientific Degree "Doctor" and the Scientific Degree "Doctor of Sciences".

### **I. GENERAL CHARACTERISTICS AND EVALUATION OF THE DISSERTATION**

The dissertation is 208 pages long and consists of an introduction, a statement in three chapters, a conclusion, contributions, bibliography and appendices. The proposed structure of the study is thoughtful, clear and logical . The content of each chapter is divided into separate paragraphs, with

conclusions drawn at the end of each chapter. The main text contains numerous citations, links, tables and graphs as evidence for the thesis text. Following the presented structure, the author offers a general description of the research, in which she outlines her view on the relevance and significance of the chosen topic, the object and subject of the research, the research problem and thesis, the pursued goal with the resulting tasks, as well as the methodology of the future research.

The list of references used consists of 62 titles and 251 electronic sources in Bulgarian, French and English.

The biography and professional path of the author of the proposed dissertation clearly suggests the reason for her orientation towards the researched topic: *'Ballet education in Bulgaria, outside the state education system. Principles of teaching. Repertoire (XX-XXI century)'*.

Borislava Todorova's development is connected with classical dance through her studies at the Academy of Music, Dance and Fine Arts „, prof. Assen Diamandiev", Sofia. She studied at the Academy of Ballet Studies in Plovdiv, specialty "Ballet Pedagogy", Bachelor's degree and specialty "Ballet Directing", Master's degree.

An important part of her artistic biography is as an author and director of children's ballet performances at the Club of Art Terpsihora, in Sofia. Sofia, as well as her pedagogical work with children and students.

In parallel with the creative development of B. Todorova is her successful organizational activity in the creation and holding of Dance Festival "Find your rhythm" aimed at children's dance art in partnership with proven professional dancers and teachers from the country.

The accumulated experience as a choreographer-director and pedagogue over the years enables her to declare a serious, large-scale study that finds its place in the scientific-theoretical base of contemporary research trends and carries an inherent theoretical-practical significance.

**The introduction** directs to the basis of the scientific work for the study and analysis of the existing ballet schools in the country, their repertoire and their teaching methods. At the same time, the author carries out a comparative characterization between the teaching methods of the 20th and 21st centuries. The aim specifies the tasks presented in theoretical and applied aspects. The stated methodological framework formulated clearly and precisely finds expression in the following methods: comparative-analytical, structural, exploratory and survey.

**In the first chapter „ Genesis, evolution and essence of ballet Art in Bulgaria in the First Half of the 20th Century" "** The author analyses the literature review very thoroughly, which is a thorough reading of theoretical studies, presented through an analytical approach with comments aimed at the main objective. It traces and analyses in a historical perspective the evolution in the development of ballet art with a focus on the first half of the 20th century. Furthermore, through an analytical approach, this chapter examines the research of 15 Bulgarian researchers in relation to the emergence and training of ballet in the country. At the same time, it discusses specific examples related to the teaching methodology and stage performances in the period of the first half of the 20th century, both in private ballet schools and in community ballet schools.

**Second chapter - „Development of ballet art in the second half of the XX century and the beginning of the XXI century . Methods of teaching. Repertoire"**

Borislava Todorova describes and analyses very specifically the creation and the path of development of ballet art in the second half of the 20th century. She examines the teaching methods and repertoire of a total of 54 ballet schools and community centres in the period after 1950. Contributing to the study is a comparative analysis of teaching methods between the twentieth and twenty-first centuries.



**Third chapter - „Online methods of teaching classical ballet in modern reality. A Conceptual Model of the Educational Process in Ballet Schools"** provides comprehensive information about the experience of online classical ballet education. The research approach of the PhD student allows her to focus on the presentation of a Conceptual Model for the operation of a ballet school, outside the state education system in the XXI century, and its testing on two groups of students from an amateur ballet school.

## **II. SUMMARY OF RESULTS AND EVALUATION OF THE DOCTORAL STUDENT'S CONTRIBUTIONS**

There are real scientific and applied contributions of the dissertation research, which are important for the enrichment of ballet art and pedagogical science. The research successfully accomplishes its goals not only in theoretical issues but also in achieving applied results. I fully accept the contributions of the thesis, which are analytically presented and credibly highlighted.

My judgment of the reports related to the dissertation is positive. **The abstract** meets the standards and accurately conveys the essence of the dissertation, and appropriate conclusions are drawn.

The dissertation under consideration has a serious scientific and practical value. It complies with the requirements of the Law on Research and Development and its implementing regulations. The author presents a highly valuable dissertation text, which is an achievement in his independent scientific and practical-applied activity.

## **III. CONCLUSION**

Starting from all the above I express my **positive** evaluation for the dissertation **„Ballet education in Bulgaria, outside the state education**

**system. Principles of teaching. Repertoire (XX-XXI century)"** and I propose to the esteemed scientific jury to award to **Borislava Veselinova Todorova** the educational and scientific degree "**Doctor**" in Professional field 8.3 "Music and Dance Art", doctoral program "Choreography".

**15.08.2024. Plovdiv prof. dr Anton Andonov**